

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ

IV Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 21–22 травня 2020 року)

У двох частинах

Частина 2

Суми
Сумський державний університет
2020

повноваження профспілкових організацій та їх об'єднань на представництво законних прав та інтересів у суді. Таке повноваження надасть профспілковим організаціям можливість повноцінно захищати права та законні інтереси працівників, зокрема державних службовців.

Крім того в українському законодавстві не врегульоване питання правового статусу профспілок на державній службі, що в свою чергу призупиняє розвиток профспілкового руху у цій сфері.

Сучасній Україні потрібні сильні профспілки. А сильна профспілка – це така профспілка, яка ефективно захищає інтереси своїх членів, користується їх довірою і підтримкою, здатна організувати, при необхідності, колективні дії на захист соціально-економічних прав та інтересів працівників, володіє достатніми організаційними, фінансовими та кадровими ресурсами для виконання своїх статутних задач.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бериславська О. М., Мінаєва В. В. Європейський досвід етизації державної служби та її актуальність для України. *Правові новели*. 2014 № 2. С. 104–108.
2. Грайнер Є. В. Формування української моделі державної служби із врахуванням досвіду зарубіжних країн. *Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президенті України*. 2015. Вип. 1. С. 104–115.
3. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності: Закон України від 15 вересня 1999 р. № 1045-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1045-14> (дата звернення: 22.12.2019).

ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ ЯК СУБ'ЄКТИ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ: ОСНОВНІ НЕДОЛІКИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Бурбика В. О.

к. ю. н., молодший науковий співробітник Науково-консультаційного центру правових досліджень Сумського державного університету

Питання запобігання та протидії корупції має важливе значення для України, адже є глобальною загрозою національній безпеці. Суб'єктами, які безпосередньо виявляють, припиняють та розслідують корупційні правопорушення чи правопорушення, пов'язані з корупцією, є правоохоронні органи. При цьому ефективність запобігання та протидії корупції правоохоронними органами залежить від стану адміністративно-правового регулювання. В умовах реформування правоохоронних органів актуалізується питання

удосконалення адміністративного законодавства щодо запобігання та протидії корупції. У зв'язку з цим доцільно розглянути основні недоліки законодавства, що впливають на стан запобігання та протидії корупції правоохоронними органами.

Антикорупційне законодавство включає закони про боротьбу з корупцією, положення Кримінального кодексу, Кодексу про адміністративні правопорушення та інші нормативно-правові акти, які передбачають покарання за такі правопорушення [1, с. 170]. У загальному вигляді невід'ємним елементом удосконалення антикорупційного законодавства є реформування правової бази діяльності правоохоронних органів, визначення оптимальної структури та штатної чисельності правоохоронних органів, виходячи з нагальних потреб національної антикорупційної політики та економічних можливостей держави, усунення частого дублювання функцій різними органами, підвищення рівня професіоналізму та відповідальності в усіх ланках правоохоронного сектору, подальше впровадження демократичних світових стандартів у повсякденну та службову діяльність [2].

У той же час, на думку Т. М. Міщенко, схема формування українського законодавства у боротьбі з організованою злочинністю та корупцією повинна полягати у такому напрямі: концепція (стратегія) – програма – закон – підзаконні акти. В Україні така схема не спрацювала на практиці, оскільки законодавець не відзначився своєю послідовністю, що в свою чергу знайшло своє відображення на якості та ефективності національного законодавства [3, с. 139]. На проблемі відсутності єдиної концепції формування та розвитку антикорупційних органів в Україні також наголошує О. І. Пархоменко-Куцевіл [4, с. 208].

Водночас з недосконалістю законодавчої бази стосовно протидії корупції тісно пов'язано й її неефективне застосування [5, с. 181], що говорить про відсутність професіоналізму при застосуванні антикорупційного законодавства. Більше того, законодавче дублювання окремих функцій правоохоронних органів, до повноважень яких належить запобігання та протидія корупції, є чинником їх недосконалої діяльності. Дану думку досить вдало розвиває вищезгаданий науковець, зазначаючи, що недостатній розподіл функцій між антикорупційними правоохоронними інституціями та відсутність чіткого зв'язку між ними досить часто провокує внутрішній конфлікт інтересів у їх діяльності, що відображається у викривленні інформаційного поля, відсутності синхронізованих дій та складністю процедур, які, як правило, малоефективні [4, с. 211].

Для вирішення проблеми дублювання функцій неодноразово пропонувалося створити окремий правоохоронний орган у досліджуваній сфері. Проте у сучасних умовах така пропозиція не є цілком вдалою, доцільніше було б налагодити взаємодію між

існуючими правоохоронними органами, адже на переконання Г. Муляр й О. Ховпун, взаємодія між органами антикорупційної діяльності в Україні на цей момент налагоджена не повною мірою, що ускладнює впровадження антикорупційної політики. Проблеми ці зумовлені як недостатнім унормуванням діяльності нових органів, так і організаційними чинниками. Зокрема, мова йде про недоопрацьованість нормативно-правового забезпечення, відсутність наукових розробок із проблем організації взаємодії тощо [6, с. 63].

Поряд з цим, В. А. Дем'янчук, принципними недоліками нормативно-правових актів, що стосуються взаємодії правоохоронних органів з іншими суб'єктами протидії корупції, називає:

- у документах закріплені певні наміри щодо співпраці у питаннях протидії корупції, які стосуються достатньо вузького кола питань, зокрема обміну інформацією між силовими відомствами;

- усі проаналізовані документи містять лише загальні положення щодо взаємодії без деталізації окремих процесуальних аспектів, строків, обов'язків сторін, а також питань їхньої відповідальності за невиконання домовленостей;

- активність нормотворчості у сфері взаємодії лише з боку Національного антикорупційного бюро України, тоді як Спеціалізована антикорупційна прокуратура не надто переймається питанням форм та методів співпраці з іншими антикорупційними інститутами;

- накази та меморандуми не містять механізмів оцінки ефективності взаємодії між суб'єктами протидії корупції, що робить цей процес неконтрольованим [7, с. 98].

І. О. Клочко, розглядаючи органи прокуратури України в системі суб'єктів протидії корупції, поряд з проблемою нечіткого розмежування функцій та повноважень між різними структурними підрозділами Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, до недоліків і прогалин адміністративно-правового регулювання діяльності органів прокуратури щодо протидії корупції відносить:

- 1) порядок утворення Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, зокрема, необхідність погоджувати її структуру та штат з Директором Національного антикорупційного бюро, створює умови для порушення принципу незалежності органів прокуратури, що, у свою чергу, може вплинути на її неупередженість;

- 2) неузгодженість деяких наказів Генерального прокурора України (наприклад, «Про координацію діяльності правоохоронних органів у сфері протидії злочинності та корупції») з оновленим законодавством у сфері протидії корупції;

- 3) невизначеність у Законі України «Про прокуратуру» видів актів прокурорського

реагування, у тому числі тих, які виносяться ним під час реалізації повноважень щодо протидії корупції;

4) відсутність чіткого визначення повноважень органів прокуратури у сфері здійснення провадження у справах про адміністративні корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення тощо [8, с. 140-141].

Окремої уваги заслуговує проблема відсутності на законодавчому рівні чітких критеріїв оцінювання діяльності правоохоронних органів, уповноважених запобігати та протидіяти корупції. Навіть якщо такі критерії й існують, вони ґрунтуються переважно на кількісних, а не якісних показниках. Переважання кількісних показників створює можливість маніпулювання статистикою, створюючи штучні показники розкриття злочинів, а також провокує правоохоронців до неякісного розслідування злочинів і порушення прав потерпілих від корупційних злочинів і правопорушень громадян.

Так, одним із основних критеріїв оцінювання має бути саме оцінка корупційних ризиків у діяльності означених органів. Це пояснюється тим, що виявлення корупційних ризиків у діяльності правоохоронних органів України дозволяє оцінити, наскільки ефективною є його організаційна структура, здійснюване управління, розподіл функціональних обов'язків та стан виконання співробітниками зазначених суб'єктів приписів національного законодавства. Оцінка корупційних ризиків дає керівництву правоохоронних органів України можливість виявити існуючі недоліки в організації діяльності правоохоронних структур та вжити відповідних заходів для їх усунення [9, с. 146].

Таким чином, враховуючи розглянуті недоліки, удосконалення адміністративно-правового регулювання діяльності правоохоронних органів як суб'єктів запобігання та протидії корупції має здійснюватися у наступних напрямках:

- 1) формування єдиної концепції формування та розвитку антикорупційних органів;
- 2) усунення дублювання окремих функцій у сфері запобігання та протидії корупції;
- 3) посилення як міжвідомчої взаємодії антикорупційних правоохоронних структур, так і взаємодії з іншими суб'єктами протидії корупції;
- 4) узгодженість спеціальних нормативно-правових актів, що стосуються діяльності правоохоронних органів, з антикорупційним законодавством в цілому;
- 5) визначеність на законодавчому рівні чітких критеріїв оцінювання діяльності правоохоронних органів як суб'єктів, що протидіють і запобігають корупції.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Rieznik O. M, Klochko A. M., Kosytsia O. O., Pakhomov V. V. International aspect of legal

regulation of corruption offences commission on the example of law enforcement agencies and banking system of Ukraine. *Journal of Advanced Research in Law and Economics*. 2017. Vol. 8. № 1. P. 169–177.

2. Шапка Б. В. Удосконалення антикорупційного законодавства на засадах світових стандартів. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_31896.

3. Міщенко Т. М. Адміністративно-правове забезпечення організації боротьби з організованою злочинністю, що супроводжується корупційними зв'язками: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Суми, 2017. 197 с.

4. Пархоменко-Куцевіл О. І. Формування та розвиток сучасних антикорупційних органів державної влади як основа запобігання та подолання корупції: теоретико-методологічний аналіз: монографія. Київ: ДП «Вид. дім «Персонал», 2019. 308 с.

5. Сибірня Р. І., Сибірний А. В., Хомів О. В. Шляхи підвищення ефективності антикорупційної діяльності. *Проблеми вдосконалення діяльності правоохоронних органів щодо виявлення, попередження та припинення корупційних проявів*: мат. постійно діючого наук.-практ. семінару. Львів, 2017. С. 180–183.

6. Муляр Г., Ховпун О. Взаємодія антикорупційних органів України під час розслідування кримінальних проваджень. *Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму*. 2019. № 2. С. 56–65.

7. Дем'янчук В. А. Шляхи удосконалення рівня взаємодії між суб'єктами запобігання та протидії корупції в Україні. *Правовий часопис Донбасу*. 2018. № 1 (62). С. 97–102.

8. Ключко І. О. Органи прокуратури України в системі суб'єктів протидії корупції: адміністративно-правовий аспект: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Суми, 2018. 227 с.

9. Андрійченко Н. С. Адміністративно-правові засади оцінювання ефективності діяльності правоохоронних органів як суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки України: дис. ... на здобуття докт. філос.: 081. Суми, 2020. 234 с.

ІНСТИТУТ ПРЕФЕКТА ЯК НОВИЙ ІННОВАЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАМИ УКРАЇНИ⁵

Гаруст Ю. В.

д. ю. н., доц., завідувач кафедри АГПФЕБ ННІ права

⁵ Робота виконана в рамках проекту № 55.16-01.18/20.ЗП